

વિશ્વકર્મા ગવર્મેન્ટ એન્જિનિયરિંગ કોલેજ, ચાંદખેડા દ્વારા જીટીયુ સેન્ટ્રલ ટેક ફેસ્ટ '૧૯ હેઠળ 'સ્ટાર્ટ-અપ સ્ટ્રીટ'

ગાંધીનગર, તા. ૯ સ્ટાર્ટ અપ ઈન્ડિયા એ ભારત સરકારની એક પહેલ છે જેનું પ્રાથમિક લક્ષ્ય એન્ટરપ્રિયોરશિપને પ્રોત્સાહન આપવા અને સ્ટાર્ટઅપ થકી માત્ર રોજગાર પૂરો પાડવા નહીં, સ્વતંત્ર રોજગાર પૂરો પાડવાનો છે.

વિશ્વકર્મા ગવર્મેન્ટ એન્જિનિયરિંગ કોલેજ, ચાંદખેડા દ્વારા જીટીયુ સેન્ટ્રલ ટેક ફેસ્ટ '૧૯ હેઠળ 'સ્ટાર્ટ-અપ સ્ટ્રીટ'

યોજવામાં આવી હતી. આ સ્ટાર્ટ-અપ સ્ટ્રીટ હેઠળ ઘણા પ્રોજેક્ટ્સ જેમ કે ઓટોમેટિક ફિટલાઈઝર સ્પ્રેયર, સ્માર્ટ એક્સ સીટી, રક્ષક (લેન્ડ માર્શન ડિરેક્ટર), સ્પ્રિંગ કિલનીંગ મશીન, ઓરાયન સાયન્ટિફિક, ટ્રિઓ ટિચસ વગેરે પ્રોજેક્ટ રાજુ કરાયા હતા.

આ ઈવેન્ટ દ્વારા વિદ્યાર્થીઓમાં રહેલી નેતૃત્વની તેમજ વ્યક્તિગત કળાને ખીલવવા માટે નો એક પ્રયાસ કરવામાં આવ્યો છે. અત્યારના સમયમાં ભારત-પાકિસ્તાન વચ્ચેની તણાવપૂર્ણ સ્થિતિને જોતાં રક્ષક(લેન્ડ માર્શન ડિરેક્ટર) કે જે માઉન્ટફિલ્ડ્સમાં એન્ટિ ટેન્ક માર્શલ શોધવા માટે ઉપયોગી એવા ઓટોમેટિક રોબોટ છે. જે વાઈસ કમાન્ડર કે કન્ટ્રોલરની મદદથી પણ કન્ટ્રોલ કરી શકાય છે. આ રોબોટમાં કેમિકલ સેન્સર્સ, બ્લ્યુટુથ, જીપિએસ સસર્વિસ, કેમેરા, વગેરે જેવી અન્યાધુનિક ટેકનોલોજીનો ઉપયોગ કરવામાં આવ્યો છે. જેનો ઉપયોગ ઈન્ડિયન આર્મીને સંરક્ષણ પૂરું પાડવા થઈ શકે છે. રેલવેની સિગ્નલ સફાઈ નો ઇલેક્ટ્રિક જેટલો સમય બચાવવા તેમજ મજૂરી ખર્ચ ઓછો કરવા સ્પ્રિંગ ક્લીનીંગ મશીનનો વિચાર સ્ટાર્ટઅપ રૂપે રજૂ કરવામાં આવ્યો જેના દ્વારા ફક્ત સાત મિનિટ જેટલા સમયમાં જ પૂરી સિગ્નલ સફાઈ શકાય છે.

આ એક એવી ઈવેન્ટ છે જે ભવિષ્યના મહત્વકાંક્ષી આંતરપ્રિયોરના સ્વપ્નોને ઉત્તેજિત અને પ્રોત્સાહિત કરે છે. આ ઈવેન્ટ સફળ પરિણામો મેળવવા માટે મહત્વકાંક્ષી વિદ્યાર્થીઓને ધ્યાન કેન્દ્રિત કરવા અને લોજિકલ અભિગમ અને બુદ્ધિ સાથે તેમના દ્રષ્ટિકોણની અભિયોજના કરવામાં મદદરૂપ રહ્યો. સ્ટાર્ટઅપ સ્ટ્રીટ જાણરતમાંથી ટોચના કોર્પોરેટ જાયન્ટ્સ સરકારી એજન્સીઓ, ઈન્ક્યુબેટર્સ, રોકાણકારો, વિદ્યાર્થી અને તકનીકી કંપનીઓને ભાવિ પ્રતિભા દર્શાવવા માટે એક અદ્ભુત પ્લેટફોર્મ પ્રદાન કર્યું હતું. તેમને વિવિધ પ્રખ્યાત ઈન્ક્યુબેટર્સ, અગ્રણી સંસ્થાઓ અને ઉદ્યોગના નિષ્ણાંતો સાથે વાતચીત કરવાની તક મળી હતી સાથે તેમને ભવિષ્યના પાસાઓ માટે માર્ગદર્શન મેળવવાની તક પણ મળી હતી. નિષ્ણાંતોએ તકનીકી નવીનતાઓ પર તેમના અનુભવો, અંતર્દૃષ્ટિ અને મંતવ્યો પણ રજૂ કર્યા હતા.

જન્મદિને વધામણી

શેલ્દ વી. સોલંકી
પ્રેસ ફોટોગ્રાફર,
ગાંધીનગર સમાચાર
મો. ૯૯૧૩૦ ૭૪૨૨૮

પી જે રાજોડ
પ્રમુખ, ઉગમણા સત્તાવીશ
ગોળ પરગણા રોહિત સમાજ
ઉલ્કર્ષ ટ્રસ્ટ
મો. ૯૯૦૯૫ ૪૭૨૧૫

ચીમનભાઈ આર સોલંકી
મો. ૯૯૨૨૫ ૦૧૭૫૬

ઉષાબેન કિશિયાન
મો. ૯૦૯૩ ૪૪૨૦૯

ડાયરેક્ટ
સે

ભૂલ એનાથી જ થાય છે જે કંઈક કરવા ઈચ્છે છે બાકી નહીં કરવાવાળા તો બીજાની ભૂલો જ જુએ છે

હિતેષ ચાંગલાની

ગુજરાત કાઉન્સિલ ઓન સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી પ્રેરિત નિસર્ગ સાયન્સ સેન્ટર દ્વારા સાયન્સ ટેલેન્ટ વર્કશોપ

૨૦ એપ્રિલથી ૪ મે સુધી વર્કશોપ યોજવામાં આવશે ધોરણ-૫થી ૧૦ના વિદ્યાર્થીઓ ભાગ લઈ શકશે

ગાંધીનગર, તા. ૯ ગુજરાત કાઉન્સિલ ઓન સાયન્સ એન્ડ ટેકનોલોજી પ્રેરિત નિસર્ગ સાયન્સ સેન્ટર દ્વારા વર્ષ દરમિયાન વિવિધ પ્રકારના વૈજ્ઞાનિક કાર્યક્રમોનું આયોજન કરવામાં આવે છે. વિદ્યાર્થીઓ વિજ્ઞાનમાં રસ લેતાથાય અને દરેક બાળકને સમજવા માટે તેમનામાં વૈજ્ઞાનિક વલણ વિકસે તે હેતુથી જુદી-જુદી વૈજ્ઞાનિક પ્રવૃત્તિઓ વિદ્યાર્થીઓ પાસે કરાવવામાં આવે છે, જેનાથી વિદ્યાર્થીઓમાં વૈજ્ઞાનિક સમજ વિકસે છે અને તેમનામાં આત્મવિશ્વાસનો વધારો થાય છે.

વૈકેશન દરમિયાન વિદ્યાર્થીઓ પોતાની રજાઓ દીવી, વિડીયોગેમ, ફિલ્મો, મોબાઇલ ગેમ જેવી બિનજરૂરી પ્રવૃત્તિઓમાં ન વેકેટી દે તે હેતુથી તા. ૨૦મી એપ્રિલથી ૪ મે સુધી સાયન્સ ટેલેન્ટ વર્કશોપનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે. આ વર્કશોપ અંતર્ગત ન્યુટન થર્ડ લો, એન્ટિવિટી, અંગે મોડેલિંગ વર્કશોપ, ફન વિથ ફિઝીક્સ, રોબોટીક્સ, ડ્રોન મેકિંગ, ફન વિથ કંમેસ્ટ્રી, બાયોટેકનોલોજી અન્ડરસ્ટેન્ડિંગ વર્કશોપ, સાયન્સ બિહાર્ડન મેકિંગ, શ્રીડી મોડેલ મેકિંગ વર્કશોપ, લો કોસ્ટ સાયન્સ મોડેલ મેકિંગ વર્કશોપ, હેમરેડિયો વર્કશોપ, ટોડ ફોડ જોડ એન્ટિવિટી, ફૂડ ટેસ્ટીંગ ડેમોન્સ્ટ્રેશન જેવા વર્કશોપનું આયોજન કરવામાં આવ્યું છે.

આ વર્કશોપમાં ધોરણ-૫થી ૧૦ સુધીના વિદ્યાર્થીઓ ભાગ લઈ શકશે. ભાગ લેવા માટે તા. ૧૮મી એપ્રિલ સુધીમાં નિસર્ગ સાયન્સ સેન્ટર (મો. ૯૮૪૨૪૫૧૧૦૨ અથવા ૦૮૦૯૩ ૮૨૮૩૬) સમક્ષ નામની નોંધણી કરાવવી આવશ્યક છે. એમ એક અખબારી યાદીમાં જણાવવામાં આવ્યું છે.

'આત્મનું' દ્વારા સતત ૨૩મા વર્ષે અભિવ્યક્તિ બાળ શિબિર યોજાશે

ગાંધીનગર, તા. ૯ પ્રતિ વર્ષ આત્મનું ફાઉન્ડેશન દ્વારા વેકેશનનાં સમયમાં બાળકોને મનગમતી પ્રવૃત્તિઓ સાથે જ્ઞાન-ગમત મેળવી શકે તે હેતુથી તદ્દન ખુલ્લા-કુદરતી વાતાવરણમાં બાળશિબિરનું આયોજન કરવામાં આવે છે.

આ વર્ષે વેકેશન દરમિયાન આગામી તા. ૧૯, ૨૦, ૨૧ એપ્રિલ, ૨૦૧૯ (શુક્ર, શનિ, રવિ)નાં રોજ ત્રણ દિવસની બાળ અભિવ્યક્તિ શિબિર યોજનાર છે. શિબિરનો સમય સવારના ૯.૩૦ થી સાંજના ૬.૦૦ સુધીનો રહેશે. ધોરણ ૧ થી ૮ના વિદ્યાર્થીઓ-બાળકો આ શિબિરમાં ભાગ લઈ શકશે. શિબિરનું સ્થળ શ્રી જવાહરલાલ નહેરૂ સરકારી વૈદ્યોપદિ ઉદ્યાન, સરકીટ હાઉસ પાછળ, સેક્ટર-૧૯ બસ સ્ટેન્ડ પાસે, ગાંધીનગર રહેશે.

આ બાળશિબિરમાં બાળકોને જ્ઞાન સાથે ગમત આપતી વિવિધ પ્રવૃત્તિઓ જેમ કે, શિષિંગ એકસરસાઈઝ, બાળગીત, સંગીત, ચિત્રકામ-કાકટ, નાટક-અભિનય, નૃત્ય, રમતગમત, વિજ્ઞાનનાં જાદુના પ્રયોગો, વાર્તા વગેરે જેવી પ્રવૃત્તિઓ કરાવવામાં આવશે. છેલ્લા ૨૩ વર્ષથી આ શિબિર યોજવામાં આવે છે.

શિબિરમાં ભાગ લેવા માંગતા બાળકો-વાલીઓએ ફોર્મ મેળવી તા. ૧૬-૪-૨૦૧૯ સુધીમાં ભરવાના રહેશે, એવી સૂચના સંસ્થા દ્વારા આપવામાં આવી છે. બાળકો વેકેશનનો સમય પોતાની ગમતી પ્રવૃત્તિઓમાં હળવાશ સાથે, વિવિધ રચનાત્મક બાબતોમાં, સહજવનના પાઠ શીખીને માણી શકે તે હેતુથી આ શિબિર યોજવામાં આવે છે.

ફોર્મ મેળવવા માટે (૧) સુધાબેન શુક્લ, ૯/૪૯, પરિમલ એપાર્ટમેન્ટ, સેક્ટર-૭, ગાંધીનગર, મો. ૯૮૭૯૭ ૭૯૫૨૯ (૨) તુષાર દવે, પ્લોટ નં- ૨૪૨/૨, સેક્ટર-૩ એ ન્યુ ગાંધીનગર, મો. ૯૨૦૫૧ ૫૩૮૦૪, (૩) જિગરભાઈ પટેલ, લાડલી બ્યુટી કલેક્શન, ડિસ્ટ્રિક્ટ શોપિંગ સેન્ટર, સે-૨૧, ગાંધીનગર, મો. ૯૮૯૮૦ ૬૧૨૯૦, (૪) સંજય થોરાત, પ્લોટ નં- ૬૩૫/૨, મંગલમૂર્તિ પાર્ક પાસે, સેક્ટર-૮ બી ગાંધીનગર મો. ૯૮૨૪૦ ૫૭૦૪૯, (૫) કિનલ વિક્રમભાઈ જાની, પ્લોટ નં. ૪૭૨/૨, સેક્ટર-૪બી, ખ રોક, ગાંધીનગર મો. ૯૭૨૭૭ ૨૦૬૮૬, (૬) જયશ્રી આર. ખેડિયા, પ્લોટ નં- ૮૫૦, સોમેશ્વર સોસાયટી, સે. ૨૭, ગાંધીનગર. મો. ૯૩૭૪૮ ૦૫૯૪૮, (૭) કુંતલભાઈ નિમાવત, એચ-૨, વિજય એપાર્ટમેન્ટ, વાવોલ, ગાંધીનગર, મો. ૯૮૨૪૫ ૧૦૧૪૫ અથવા (૮) પ્રજા એ. પટેલ, પ્લોટ નં- ૧૬૮/૧, સેક્ટર-૨ ડી, ગાંધીનગર, મો. ૯૮૨૫૪ ૩૮૩૮૪નો સંપર્ક કરવા આ અંગેની એક અખબારી યાદીમાં જણાવવામાં આવ્યું છે.

આરટીઈ પ્રવેશ બાબતે જાહેર હિતની અરજી

ગાંધીનગર, તા. ૯ આરટીઈ કાયદા હેઠળ ગરીબ અને નબળા વર્ગના વિદ્યાર્થીઓને તાકીદે પ્રવેશ આપવાની પ્રક્રિયા શરૂ કરવાની માગ સાથેની જાહેરહિતની અરજીમાં અરજદારે કેટલાક ચોંકાવનારા આક્ષેપો હાઈકોર્ટ સમક્ષ કર્યા હતા. આરટીઈની પ્રવેશની પ્રક્રિયા ઓનલાઈન છે, ત્યારે એના સત્તાવાર પોર્ટલ પરથી પ્રવેશની પ્રક્રિયા ઓનલાઈન નામ જ ગાયબ છે. એટલું જ નહીં એક શાળા એવી છે કે જેમણે શૂન્ય બેંક બતાવી છે. આવી ૨૦-૨૦ શાળાઓની એક સેમ્પલ રૂપ યાદી પણ અરજદારે હાઈકોર્ટ સમક્ષ મૂકી છે. આ કેસની વધુ સુનાવણી ૧૮મી એપ્રિલ પર રાખવામાં આવી છે. રાજ્યમાં આરટીઈ હેઠળ દરેક શાળામાં ૨૫ ટકા બેંકો ગરીબ અને નબળા વર્ગના વિદ્યાર્થીઓ માટે રાખવાના કાયદા અન્વયે વર્ષ ૨૦૧૯-૧૯ના શૈક્ષણિક વર્ષ માટે ઝડપથી પ્રવેશ પ્રક્રિયા શરૂ કરવાની દાદ માગતી રિટ હાઈકોર્ટમાં થઈ છે. જેમાં સોમવારે રાજ્ય સરકાર તરફથી એક સોંદરનામું રજૂ કરવામાં આવ્યું હતું. જેમાં જણાવ્યું હતું કે, 'રાજ્ય સરકારે પ્રવેશની પ્રક્રિયા શરૂ કરી દીધી છે. તમામ જરૂરી ડેટા પોર્ટલ પર અપલોડ કરી દેવામાં આવ્યાં છે અને સંબંધિત સ્ટાફને જરૂરી ટ્રેનિંગ પણ અપાઈ છે.'

જન્મદિને વધામણી વિભાગ અંતર્ગત કોઈપણ વાચક પોતાની તસવીરો પ્રકાશન માટે મોકલી શકે છે. પરંતુ, વાચકોને વિનંતી છે કે મોડમાં મોકી આ તસવીરો જન્મદિવસ દોચ તેના અગાઉના દિવસે એક વાચક સુધીમાં અખબારને મળી જાય. વાચકો ઈચ્છે તો આ વિભાગમાં પ્રકાશન હેતુ પોતાની તસવીરો અગાઉથી પણ મોકલાવી શકે છે.

પહાડ જેવડી ભૂલ

અમદાવાદની સભા પછી તરત હું નડિયાદ ગયો. 'પહાડ જેવડી ભૂલ' નામે શબ્દપ્રયોગ જે પ્રસિધ્ધિ પામ્યો છે તે મેં પહેલો નડિયાદમાં કર્યો. અમદાવાદમાં જ મને મારી ભૂલ જણાવા લાગી હતી. પણ નડિયાદમાં ત્યાંની સ્થિતિનો વિચાર કરતાં, ખેડા જિલ્લાના ઘણા યાત્રીઓને પકડાવેલાં સાંભળતાં, જે સભામાં હું થયેલા બનાવો ઉપર ભાષણ કરી રહ્યો હતો, ત્યાં મને એકાએક થઈ આવ્યું કે, ખેડા જિલ્લાના અને એવા બીજા લોકોનો કાયદાનો સવિનય રજૂ કરવા કરી જોઈએ મેં ઉતાવળ કરવાની ભૂલ કરી હતી, અને તે મને પહાડ જેવડી જણાઈ.

કાચી કબૂલાત મેં કરી તેથી મારી હાંસી સારી પેટે થઈ. છતાં એ સ્વીકાર કરવાને સારુ મને પશ્ચાતાપ કદી નથી થયો. મેં હમેશાં એમ માન્યું છે કે, બીજાના ગુણ જોવા દોષોને પહાડ જેવડા જોતાં શીખીએ, ત્યારે જ આપણને પોતાના ને પારકા દોષોનું ટીક પ્રમાણ મળી રહે. મેં એમ પણ માન્યું છે કે, આ સામાન્ય નિયમનું પાલન સત્યાગ્રહી થવા ઈચ્છનારે તો ઘણી વધારે સુખમતાથી કરવું જોઈએ.

કનૈયાલાલ ભટ્ટના "બ્રહ્માસ્ત્ર"નો ડોગરીમાં અનુવાદ, જમ્મુમાં લોકાર્પણ

ગાંધીનગર, તા. ૯ ગાંધીનગરના સર્જક ડૉ. કનૈયાલાલ ભટ્ટના વાર્તાસંગ્રહ "બ્રહ્માસ્ત્ર"નો અનુવાદ ડોગરી ભાષામાં ડૉ. જિતેન્દ્ર સિંહ, જમ્મુ દ્વારા કરવામાં આવ્યો છે. જેનો લોકાર્પણ સમારોહ જમ્મુ કશ્મીર રાષ્ટ્રભાષા પ્રચાર સમિતિ, જમ્મુ દ્વારા તા. ૮મી એપ્રિલના રોજ જમ્મુ કશ્મીર ક્લા, સંસ્કૃતિ અને ભાષા અકાદમીના સભાગારમાં જમ્મુના વરિષ્ઠ સર્જક અને ડોગરી સાહિત્ય અકાદમી, નવી દિલ્હીના સંયોજક ડી. કે. વેદ "દર્શનનદર્શી"ના મુખ્ય અધિષ્ઠિત, કેન્દ્રીય હિંદી નિદેશાલય, નવી દિલ્હીના નિદેશક અવનીશ કુમારના વિશિષ્ટ અધિષ્ઠિત, જમ્મુ કશ્મીર ક્લા, સંસ્કૃતિ અને ભાષા અકાદમીના એડિ. સેક્રેટરી અને જાણીતા પંજાબી લેખક અરવિન્દર સિંહ "અમન", ગાંધીનગરના સર્જક ડૉ. કનૈયાલાલ ભટ્ટ, સરકારી ડિઝી કોલેજ, બસોલીના પ્રિસીપાલ ડૉ. રણજીત સિંહની ઉપસ્થિતિમાં જમ્મુ ખાતે યોજાઈ ગયો. આરંભે સંસ્થાના અધ્યક્ષ અને વરિષ્ઠ પંજાબી, ડોગરી લેખક દિદારસિંહ પ્રાસંગિક વક્તવ્ય આપ્યું. અનુવાદક ડૉ. જિતેન્દ્ર સિંહે પોતાની અનુવાદની યાત્રા અને ગુજરાતી ડોગરીભાષાની સામ્યતા વિશે ઘણી વાત કરીને આ "બ્રહ્માસ્ત્ર"માંથી પ્રથમ વાર્તા "અતીત ય ગલદા વજૂદ" (અતીતમાં ઓગળતું અસ્તિત્વ)નું ડોગરીમાં પઠન કર્યું હતું.

ઉપસ્થિત મહાનુભાવો અને ભાવકોને આ વાર્તા ખૂબ ગમી હતી. ત્યાર બાદ આ વાર્તાસંગ્રહના મૂળ લેખક ડૉ. કનૈયાલાલ ભટ્ટે પોતાના વક્તવ્યમાં જણાવ્યું હતું કે અનુવાદ સર્જન કરતાં ય કઠિન કામ છે કેમ કે સર્જનમાં એક ભાષાની જરૂર છે જ્યારે અનુવાદમાં બે ભાષા, બે સંસ્કૃતિ જાણવાની હોય છે. મારા શબ્દની તાકાતથી હું જમ્મુ સુધી આવ્યો છું. આ શબ્દ જ બે ભાષાને, રાજ્ય કે રાષ્ટ્રને જોડે છે. ત્યારબાદ અકાદમીના એડિ. સેક્રેટરી અરવિન્દર સિંહ "અમન"એ લેખક અને અનુવાદકને આવકારતા કહ્યું હતું કે પ્રત્યેક ભાષામાં આવું કામ થવું જોઈએ. ડૉ. રણજીત સિંહે પણ પોતાની શુભેચ્છાઓ પાઠવી હતી. કેન્દ્રીય હિંદી નિદેશાલયના નિદેશક પ્રો. અવનીશ કુમારે પોતાના વક્તવ્યમાં કહ્યું કે ડૉ. ભટ્ટ વર્ષોથી કેન્દ્રીય નિદેશાલય સાથે જોડાયેલા છે. આજે તેમનું સર્જન છેક જમ્મુ સુધી પહોંચ્યું તેનું મને પણ ગૌરવ છે. સમગ્ર કાર્યક્રમનું આયોજન અને સંચાલન ડૉ. ભારત ભૂષણ શર્માએ કર્યું હતું. આ સમારોહમાં જમ્મુના જાણીતા સર્જકો શ્રી શેખ મોહમ્મદ કલ્યાણ, વિજય વેદ, રત્નલાલ સહગલ, સુનિતા ભડવાલ તથા અનેક સર્જકો, ભાવકો અધ્યાપકો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

પુસ્તક પરબમાં કરાયું 'ચકલીઘર'નું વિતરણ

માતૃભાષા અભિયાન અને આત્મનું ફાઉન્ડેશન દ્વારા રવિવારની સવારે પુસ્તક પરબ યોજાઈ હતી. ૪૦૦થી વધુ પુસ્તકોની આપલે કરવામાં આવી હતી. આવનાર સૌ મુલાકાતીઓને ચકલીઘર પણ વિનામૂલ્યે આપવામાં આવ્યું હતું.

એમ. પી. શાહ એજ્યુકેશન સોસાયટી, કડી સંચાલિત મણિબેન એમ. પી. શાહ મહિલા આર્ટ્સ કોલેજ, કડીમાં ગુજરાત સરકારની કેસીજી સંસ્થા દ્વારા ફિનિશિંગ સ્કૂલની સો કલાકની તાલીમ યોજાઈ હતી. સ્કૂલની આ પ્રથમ બંધમાં ૩૧ વિદ્યાર્થીનીઓ તાલીમાર્થી તરીકે જોડાઈ હતી. સમાપન કાર્યક્રમમાં મંડળના મંત્રી નલિનભાઈ શાહ તથા આચાર્ય ડૉ. હિનાબેન પટેલે તાલીમાર્થીઓને પ્રોત્સાહક વાતો કરી હતી. તાલીમનાં તજજ્ઞ સુપ્રીતિબેન નેગીએ ઓબ્ઝર્વેશન અને કોન્સન્ટ્રેશન, ક્રમિટમેન્ટ, સ્ટ્રેસ મેનેજમેન્ટ, નેગોશિએશન સ્કીલ્સ, ઈન્ટરવ્યુ સ્કીલ્સ, પ્રોફેશનલ એથિક્સ, લિડરશિપ સ્કીલ્સ વગેરે અંગે તાલીમાર્થીઓને તાલીમ આપી હતી અને તેનું અમલીકરણ કરવાની શીખ પણ આપી હતી. ફિનિશિંગ સ્કૂલનાં કો-ઓર્ડિનેટર મનસુખ પટેલીયા સાથે દલા મકવાણા, કાજલ દેસાઈ, જી. એસ. કાજલ પ્રજાપતિ તથા તાલીમાર્થીઓએ આ બંધને સફળ બનાવવામાં પોતાનું યોગદાન આપ્યું હતું.

ગાંધીયાત્રા

તે પહાડ જેવી લાગતી ભૂલ શી હતી તે જોઈએ. કાયદાનો સવિનય ભંગ તે જ માણસોથી થઈ શકે જેમણે કાયદાને વિનયપૂર્વક સ્વેચ્છાએ માન આપ્યું હોય. ઘણે ભાગે આપણે કાયદાના ભંગને સારુ થતી સજાના ડરને લીધે તેનું પાલન કરીએ છીએ. વળી આ વાત, જેમાં નીતિઅનીતિનો પ્રશ્ન નથી હોતો તેવા કાયદાને વિશેષે લાગુ પડે છે. કાયદો હો કે ન હો, પણ સારા ગણાતા માણસ એકાએક ચોરી નહીં કરે; છતાં રાત પડ્યે બાઈસિકલ ઉપર બતી સળગાવવાના નિયમમાંથી છટકી જતાં સારા માણસને પણ શોભ નહીં થાય. અને આવા નિયમ પાળવાની સલાહ માત્ર કોઈ આપે તો તેનું પાલન કરવા સારા માણસ પણ ઝટ તૈયાર નહીં થાય. પણ જ્યારે તેને કાયદામાં સ્થાન મળે છે, તે તેના ભંગને સારુ દંડ થવાનો ભય લાગે છે, ત્યારે દંડ આપવાની અગવડમાંથી બચવાને સારુયે તેઓ રાત પડ્યે બાઈસિકલ ઉપર બતી સળગાવશે. નિયમના આવા પાલનને સ્વેચ્છાએ કરેલું પાલન ન ગણી શકાય.

પણ સત્યાગ્રહી તો સમાજના જે કાયદાને માન આપશે તે માન સમજપૂર્વક, સ્વેચ્છાએ, માન આપવાનો ધર્મ જાણી આપશે. આમ જેણે સમાજના નિયમોનું ઈરાદાપૂર્વક પાલન કર્યું છે, તેને જ સમાજના નિયમોની નીતિઅનીતિનો ભેદ કરવાની શક્તિ આવે છે, તે તેને મર્યાદિત સંજોગોમાં અમુક નિયમોનો ભંગ કરવાનો અધિકાર પ્રાપ્ત થાય છે. આવો અધિકાર લોકોએ પ્રાપ્ત કર્યા પહેલાં તેમને મેં સવિનય ભંગ કરવા નોતર્યા, એ મારી ભૂલ મને પહાડ જેવડી લાગી. અને ખેડા જિલ્લામાં પ્રવેશ કરતાં મને ખેડાની લડતનું સ્મરણ થયું ને મને લાગી આવ્યું : હું ભીત ભૂલ્યો. મને લાગ્યું કે, લોકો સવિનય ભંગ કરવાને લાયક બને તે પહેલાં તેના ઊંડા રહસ્ય વિષે તેમને જ્ઞાન થવું જોઈએ. જેમણે કાયદાઓને રોજ મનથી તોડ્યા હોય, જેઓ છૂપી રીતે ઘણીયે વાર કાયદાનો ભંગ કરતા હોય, તેઓ એકાએક સવિનય ભંગને કેમ ઓળખી શકે ? તેની મર્યાદા કેમ જાણવી શકે ?

મજકૂર આદર્શ સ્થિતિને હજારો કે લાખો કે લાખો લોકો ન પહોંચી શકે એ તો સહેજે સમજાય. પણ જો એમ હોય તો સવિનય ભંગ કરાવતા પહેલાં લોકોને સમજૂતી આપનારા અને તેમને પ્રતિષ્ઠા દોરનારા શુદ્ધ સ્વયંસેવકોનું દળ પેદા થવું જોઈએ, ને આવા દળને સવિનય ભંગની ને તેની મર્યાદાની સમજ પૂરેપૂરી પડેલી હોવી જોઈએ.

આવા વિચારો ભર્યાં હું મુંબઈ પહોંચ્યો ને સત્યાગ્રહ સભા મારફતે સત્યાગ્રહી સ્વયંસેવકોનું દળ ઊભું કર્યું. તેની મારફતે લોકોમાં સવિનય ભંગની સમજ આપવાની તાલીમનો આરંભ કર્યો, ને સમજ આપનારી પત્રિકાઓ કાઢી.

આ કામ ચાલ્યું તો ખરું, પણ મેં જોયું કે તેમાં હું બહુ રસ પેદા ન કરી શક્યો. સ્વયંસેવકોનો દરોડો ન પડ્યો. જે ભરતીમાં આવ્યા તેમણે બધાએ નિયમિત તાલીમ લીધી એમ ન કહી શકાય. ભરતીમાં નામ નોંધાવનાર પણ, દિવસો જવા માંડ્યા તેમ, દૈહ બનવાને બદલે ખરવા માંડ્યા. હું સમજ્યો કે સવિનય ભંગનું ગાડું ધાર્યા કરતાં ધીમું ચાલશે.